

“Toch zet ik mijn zoektocht verder, ooit vind ik misschien de rustplaats van mijn opa, een opa die ik nooit heb gekend, maar het blijft mijn opa.” Etienne Vergote

De gruwelijke gebeurtenissen op 19 oktober 1914, schuwe maandag, laat bij mij en mijn familie tot op vandaag een wrang gevoel na. Meerdere vragen blijven onbeantwoord of er zijn meerdere versies, maar één feit is zeker: mijn opa heeft geen graf!

Op 19 oktober 1914, schuwe maandag, werd mijn grootvader Victor Vergote op een gruwelijke wijze vermoord door de oprukkende gefustreerde Duitse soldaten – de dolle Duitse soldaten waren van mening dat de burgers meevochten met het Belgisch leger. Ze zagen in mijn grootvader een spion voor het Belgisch leger. De arme man werd met een bajonet op een beestachtige manier afgemaakt in zijn schuilplaats, een kleine ruimte onder een houtmijt die opa gemaakt had om een uitkijkmogelijkheid te hebben op het woonhuis. De hoeve hebben de drieste soldaten in brand gestoken, het slachtoffer naar ik weet niet waar meegesleurd en mijn oma verweesd achtergelaten met zes kinderen – vijf meisjes, de oudste negen jaar en de jongste een jongen, een baby van zes maanden, mijn vader.

De gevolgen waren vreselijk, mijn oma was niet alleen haar echtgenoot kwijt, maar ook haar volledige hebben en houwen. Ze bleef achter met zes kinderen! Louis Vergote mijn overgrootvader was in shock, voor de rest van zijn leven heeft hij nooit meer in zijn bed geslapen. Iedere nacht bleef hij rusten in de zetel, wakend met het idee dat nog zoiets zou kunnen gebeuren. Hij had nog negen kinderen, waarvan Victor nog tijdens WO 1 op 9 juli 1918 overleed. Samen met zijn echtgenote Eugenie Dewulf lieten ze maar liefst 60 kleinkinderen na ...

Voor mijn oma Amandine was de lijdensweg nog maar begonnen, met hulp van de familie en een gepensioneerde landbouwer kwam ze de meeste miserie te boven, maar ... . Gezien de kinderen “oorlogswezen” waren konden de meisjes genieten van een tussenkomst van de staat om in een internaat school te lopen. Ook daar sloeg het noodlot toe: tuberculose, waarschijnlijk opgelopen in het internaat? Drie van de vijf meisjes overleden aan de ziekte, Suzanne 19 jaar, Maria 28 jaar en Magdalena volgde op 42 jarige leeftijd. De familie werd gemeden, want er heerste daar tbc een besmettelijke ziekte! Om te bewijzen dat de overige huisgenoten wél gezond waren is mijn vader, ook al was hij vrijgesteld, naar het leger getrokken en heeft er zelfs meegevochten aan het Albertkanaal in WO II. Het woonhuis van de hoeve, broeiest van tbc volgens sommigen, is onder controle van de brandweer platgebrand en er werd een nieuwe woning gebouwd, zo werden alle mogelijke sporen van de ziekte weggebrand, maar niet het verleden!

Alsof het nog niet genoeg was. Een vierde meisje werd misbruikt en bleef met een onecht kind achter. In die tijd een ware schande en voor het reeds geteisterde gezin een zoveelste mokerslag. Het kind, een zoon, bleef tot zijn zestiende op de hoeve en is dan samen met zijn moeder, die ondertussen huwde, naar Frankrijk getrokken waar ze een succesvol leven opbouwden.

De lijdensweg van mijn oma was nog niet ten einde. Op het ogenblik dat haar vijfde dochter ging trouwen, “ sprong “ de boerenbond en was mijn oma al haar duur verdiende spaarcenten kwijt, de zoveelste tegenslag. Ze moest zelfs geld lenen om de kosten van het huwelijksfeest te kunnen

betalen. Ook zij zochten en vonden hun geluk in Frankrijk, eerst op een hoeve in 'de Nord', een hoeve die tijdens WO II onder water is gezet, om vervolgens gedwongen hun geluk te zoeken in het Franse Calvados, waar ze weer een nieuw leven zijn begonnen. Zeer succesvol trouwens.

Ondertussen was mijn vader ook gehuwd en bleef mijn oma alleen achter op de hoeve. Ze was verbitterd en getekend door de zware beproevingen. Haar echtgenoot op een laffe manier vermoord ze wist niet eens wat er verder met hem was gebeurd, ze wist ook niet waar hij begraven lag. Het verlies van drie van de zes kinderen, het misbruik van een vierde en niet te vergeten, haar kinderen die gehuwd waren - ook al stelden ze het goed - woonden in het verre Frankrijk. Ze zag ze bijna nooit meer. Ze werd uiteindelijk opgenomen in een rusthuis. Het zware leven hadden haar getekend, ze was achterdochtig en in zichzelf gekeerd ... Ik was als kind eigenlijk bang van haar – onterecht trouwens – maar de tederheid dat je van een oma zou verwachten vond ik niet bij haar. Ze had teveel tegenslagen moeten verwerken. Ik was zes jaar toen ze overleed.

'Geraakt door de oorlog'. In de zoektocht naar antwoorden op mijn vragen als "waar is mijn opa?" heb ik nog steeds geen antwoord. Bij ons thuis werd nagenoeg nooit over deze moeilijke periode gesproken het was alsof ze alles wilden laten rusten. Weg met de verbrande hoeve. Het nieuwe gebouwde woonhuis vanuit de jaren 50 staat leeg, de gronden en andere hoevegebouwen zijn in gebruik door een landbouwer in de omgeving. Eigenaardig is wel dat mijn familie in Frankrijk zo weinig afweet van wat zich daar heeft afgespeeld, het waren ook hun grootouders. Als ze nu op bezoek komen, heb ik het daar wel eens over, ze hadden bv. geen weet dat ze drie tantes hadden die overleden waren als gevolg van deze donkere periode. Ze wisten niet waar de hoeve staat waar hun moeder was opgegroeid. Maar ja, er waren in die tijd maar weinig communicatiemogelijkheden en Normandië lag aan de andere kant van de wereld. Ikzelf was pas 16 jaar toen ik hen voor de eerste keer ontmoette. Ook hadden we goede contacten, zij het schriftelijk. Af en toe klopt iemand op mijn schouder met de vraag: "Bent u de kleinzoon van Victor Vergote?"; "Ja waarom?"; "Je grootvader staat op een foto in de bib". Ik had de foto nog nooit gezien. Het is alsof men bezig is voor mij een videofilm te maken om dit gebeuren te herinneren. En deze mensen verwachten dat ik meer weet dan zij. Maar nee de vele versies van het gebeuren en de vele nare herinneringen, zijn de struikelsteen in mijn zoektocht. Je weet uiteindelijk niet meer wat je moet geloven en wat niet. Onlangs vond ik nogmaals op internet een zekere Victor Vergote, zijn naam stond gebeiteld in een herdenkingszuil in Harelbeke. Het bleek om een andere Victor Vergote te gaan, hoewel hij in vergelijkbare omstandigheden werd om het leven gebracht. Het is om er de moed bij te verliezen of willen de doden met rust geladen worden? Ook dat is geraakt door de oorlog. Dat ze in vrede rusten.

Als je soms hoort over welke onnozele pietluttigheden er gebakkeleid wordt, dan doen dezen er misschien eens goed aan dit verhaal te lezen. Waar is men soms mee bezig. We mogen blij zijn dat we hier nu leven in een periode van vrede, ook al wordt die vrede bedreigd.

Toch zet ik mijn zoektocht verder, ooit vind ik misschien de rustplaats van mijn opa, een opa die ik nooit heb gekend, maar het blijft mijn opa.

Etienne Vergote